

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH,
HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims.

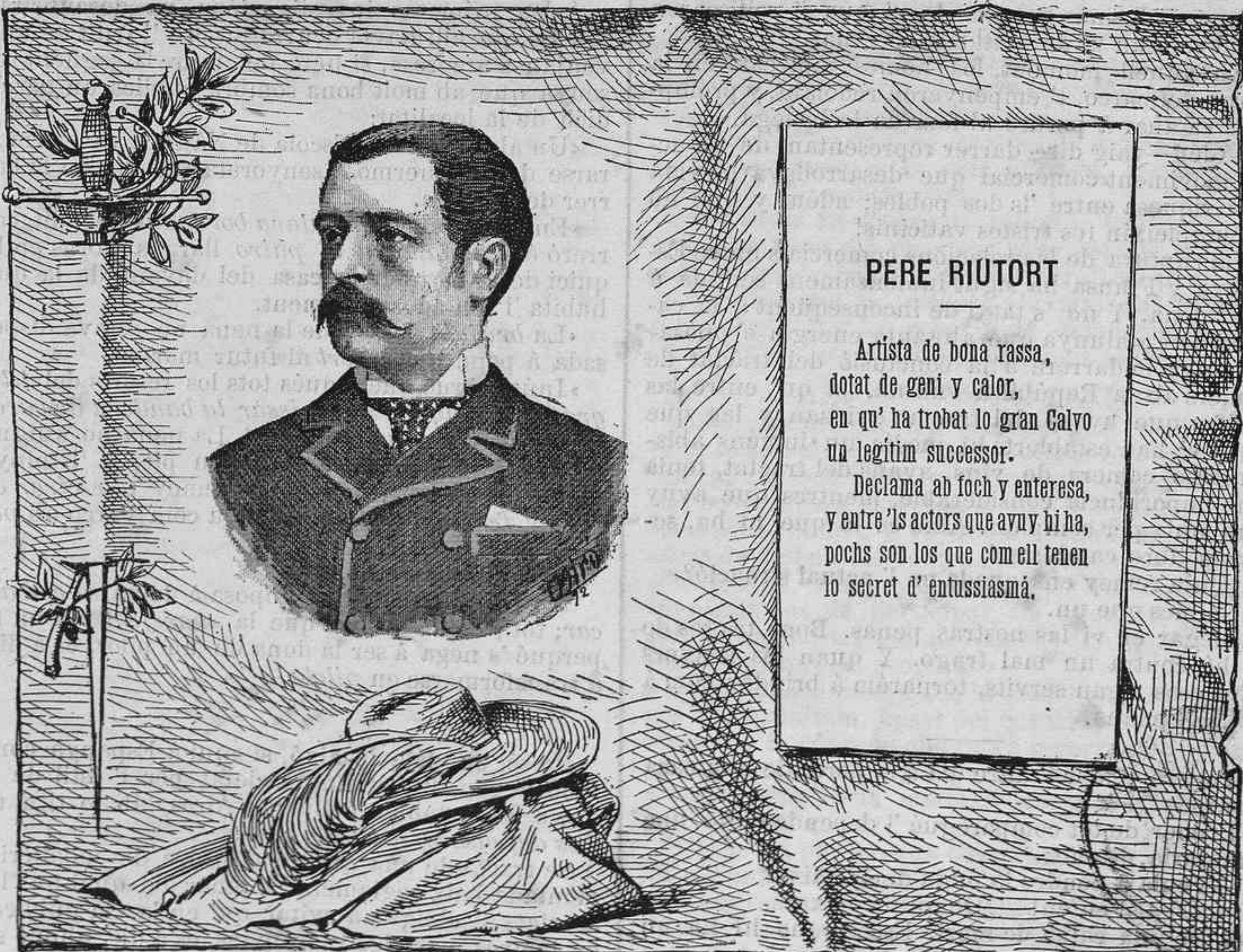
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT

PERE RIUTORT

Artista de bona rassa,
dotat de geni y calor,
en qu' ha trobat lo gran Calvo
un legitim successor.

Declama ab foch y enteresa,
y entre 'ls actors que avny hi ha,
pochs son los que com ell tenen
lo secret d' entussiasmá.

CRÒNICA

Me passejava pèl moll un dels últims dias de ja-
ner, y 'l darrer bocoy de vi que vá ser embarcat
per Fransa, pochs moments avants de ser trasla-
dat al barco me vá dir:

—Jo só l' últim de la colla dels que marxan.
Passarán semanas y mesos, y tal vegada anys y
tot sense que torném á fer lo viatge á la vehina Re-
pública, ahont hem estat anant durant tant temps
plens fins á la nou del coll, y de hont hem estat
tornant uns sens fi de vegadas ab lo ventre buyt y
ab afany hidrópich de tornar-lo á omplir pera con-
tinuar lo trafegós viatge.

Petit moment de pausa. Dintre del bocoy va
sentirse un soroll sòrt de bullida, com si una gran
agitació conmoqués las sévas entranyas.

Prententlas pèl costat sentimental, vá anar di-
hent:

—¡Es una llástima que aixó s' acabi! ¿Qué farán
del such dels rahims los culliters espanyols? ¿Y
cóm s' ho arreglarán los vinaters francesos per
donar forsa á las sévas resaiguas, sense aqueix vi
de la terra nostra que porta fermentadas particu-
las ardentes del sol d' Espanya? ¡Oh, pobles des-
venturats, que no 'us sabéu entendre!... ¿Quina
forsa fatal vos empeny pèl camí de las enemistats
y de aqueixas faltas de inteligencia! Llarch temps
ploraréu la vostra torpesa, mentres jo, tant si 'm
quedo á Fransa, com si torno á Espanya, haig de
plorar també la méva inutilitat forsa. ¡Ay de
mí, qu' en lo fort de treballar se 'm retira á po-
drirme y á corcarme!...

Y al dir aixó, per una petita escaleta de la
fonadura, l' últim bocoy que ha marxat del port
de Barcelona en direcció á Fransa, vá deixar
traspuar algunas gotetas de vi que li relliscaren
avall com un fil de sentidas llágrimas.

En aquell moment, los homes mpleats en la
carga del barco, l' empenyeren rodolant, y promp-
te 's va anar á perdre al fons de la bodega.

¡Adéu—vaig dir— darrer representant de un ac-
tiu moviment comercial que desenvolava la vida
y la riquesa entre 'ls dos pobles; adéu, y que no
's compleixin los tristos vaticinis!

La ruptura de las relacions comercials entre Es-
panya y Fransa ha sigut inmensament sentida á
Barcelona. Y no 's tatxi de inconseqüent á la ca-
pital de Catalunya que ab tanta energia s' oposa-
va anys endarrera á la conclusió del tractat de
comers ab la República vehina, ja qu' entre las
tarifas que avans del tractat existian y las que
avuy s' han establert, hi media un inmens abis-
me. Lo comers de vins, avans del tractat, tenia
una importancia considerable, mentres que avuy
será nula per complert. Aixó es lo que hi ha, se-
nyors libre cambistas!

¿Quin remey ens queda en l' actual situació?

No més que un.

Ofegar en vi las nostras penas. Bons tragos de
vi bó contra un mal trago. Y quan los senyors
francesos sigan servits, tornarém á brindar com á
bons germans.

Tot era temor l' altre dia á la porta de una casa
honrada.

Primer de tot comparegué 'l dependent de una
funeraria, dihent:

—Venia á pendre la mida de la caixa.

—¿Cóm s' enten!... ¿De quina caixa?...

—De una caixa de mort. Escolti ¿no hi ha un
difunt en aquesta casa?

—Gracias á Déu, tothom es viu.

—Donchs llavoras ¿per qué havian d' enviar re-
cado?

—Aqui!

—Si, senyora: tal carrer, tal número, tal pis...
Aqui mateix.

—Haurá sigut una equivocació. Dispensi.

Y apenas lo dependent de la funeraria té temps
de arribar al carrer, que ja torna á sonar lo tim-
bre de la porta.

Aquesta vegada no 's tracta de morts, sino de
malalts, tota vegada que la persona que truca es
un senyor metje.

—¿Cóm está 'l malalt?

—Pero, senyor, qui li ha dit que aquí casa tin-
guessem malalts?

—¿No han enviat un avis?

—No, senyor... Vaya... no faltava més.

—Donchs no ho entench.

—Aixó será una broma de mal género. Fa un
moment ha vingut un dependent de la funeraria...
ara un metje... ja no falta sino que vingui la lle-
vadora.

—Que Déu los guard'—exclama una senyora ab
mantellina, qu' esbufegant, ha pujat l' escala
apressurada.

—Qué se li ofereix?

—Só la llevadora!... ¿Fará 'l favor de acompa-
nyarme al quarto de la partera?...

La familia objecte de aqueixas inesperadas vi-
sitas no sabia si riure ó indignarse.

Va obter per l' últim extrem: se va indignar, y
resolgué posar lo cas en coneixement de l' auto-
ritat. A veure qui es l' atrevit que s' ha permés
amohinarnos tan sense consideració. ¿Qui es que
'ns vol mal á nosaltres que no hém fet cap dany á
ningú?

A las primeras investigacions vá descubrirse
tot. Lo que allí havia ocurregut era 'l fruit de una
venjansa amorosa, si hem de creure la següent re-
senya que ab molt bona sombra publica un periódic
de la localitat:

«Un alumno de la Escuela de Náutica va enamo-
rarse de una hermosa senyoreta que viu en lo ca-
rrer de la Plata.

»En vá 'l futor pilot *dava bordadas* per dit ca-
rreró ó s' *aguantava al paio* llargas horas en lo
quici de la porta de la casa del davant de la que
habita 'l séu adorat torment.

«La *brújula* del cor de la nena no estava dispo-
sada á pendre per *Nort* al futur marino.

»Inútil sigué que toqués tots los resorts del *telé-
grafo de senyals*, fins á *issar la bandera de barco*
en perill en demanda de port. La nena no 's digná
admétrel á libre plática en lo séu pit, y 'l minyo
ple de despit no tingué més remey *que virar en*
rodó y ferse á alta mar de nou com barco ab *pa-
tent bruta*.»

Y de aquí la venjansa.

Tot perque una nena s' oposa á deixarse *embar-
car*; tot perque no vol que la *marejin*; tot en fi,
perqué 's nega á ser la dona de un pilot, es á dir:
á transformarse en *pilota*.

**

No sé, en vista de aixó, si aquí á Espanya con-
vindria constituhir una societat per l' istil de la
que s' ha establert á Buenos Aires, ab lo títul de
Los defensores del bello sexo.

Se tracta de una especie d' ordre de caballeria,
montada baix reglament, á tenor del qual tots los
associats s' obligan á evitar qu' en la via pública,
en teatros, passeigs y tranvias, es á dir, ahont si-

ga que 's trobin, s' atenti poch ni molt al respecte degut á la dona.

La defensa de la dona s' ha de portar á tots los terrenos. Si es necessari disputar, se disputa; si es necessari fer garrotadas, se fan garrotadas; si es necessari acudir al camp del honor, se acut al camp del honor. Lo defensor de la dona no ha de retrocedir davant de cap obstacle, siga de la classe que 's vulga.

En tres mesos que conta d' existencia aqueixa societat ha reunit ja un número de 200 socios.

Doscents *Quijotes* que anirán per aquells carrers armats de punta en blanch, ab bastó al dits y una bona provisió de targetas á la butxaca, en busca de desvergonyits que s' atreveixin á tirar una flor á una dona guapa.

—Adéu maca!... dirá un admirador de la bellesa femenina.

Y de tras-cantó sortirá un defensor de la dona, estampantli 'ls cinch dits á la cara.

Desseguida cambi de targetas... y l' endemá desafio.

Segons com vagin las cosas, pot molt bén succehir que 'l famós Riu de la Plata, cambihi 'l séu nom famós pel de Riu de la Sanch.

Perque 'ls defensors de la dona, desde 'l moment que han prés la resolució de constituirse en societat, deuen estar resolta á tot, fins á permetre que la sanch arribi al riu.

No sé si las donas agrahirán molt la defensa espontánea de aqueixa colecció de busca rahóns, disposats á ficarse allí ahont ningú 'ls demana. Me sembla que las donas guapas y convensudas de la séva hermosura han de disfrutar molt mostrant-la y molt més encare sentintla alabar per tot arréu ahont vagin. Moltes d' ellas no gastan altre coloret que 'l rubor que pinta en las sévas galdas l' eco de un *requiebro*. Ara las lletjas no tenen necessitat de que ningú las defensi.

Baix aquest punt de vista, 'ls defensors de la dona poden contrariar los gustos y 'ls interessos de aquellas mateixas á qui intentan protegir, y es molt probable qu' en las sévas empresas recullin més de un xasco.

¿Tindrán valor per rebre 'l?

¡Per la méva part no hi puch fer més. Jo no creuré en la forsa y virtut de la associació fins que 'ls individuos que la componen se serveixin aclararme un dupte que m' assalta:

Diguín ab tota franquesa si al declararse defensors de la dona, entenen defensarlas á totas inclús á las sogras.

En cas afirmatiu, y per valents que siguin, ja 'ls asseguro jo que no 'ls arrendo la ganancia 'l dia que tinguin de veures las caras ab la numerosa y enfutismada confreria dels gendres irritats.

P. DICT. O.

UN TIFO

¡¡qué n' hi han!!!

Fixat en qu' es molt guapo... de figura, vol *llamar* l' atenció de mil maneres: los miralls dels cafés y las vidrieras retratan, contemplantshi, sa postura.

Un llenguatge estudiat usar procura; vá enguantat, dú *xistera* y porta ulleras; es la nosa constant de las aceras y allí 'hont faldillas veu, allí s' atura.

No jugantse may rés, sempre fá bonas; ja que, (diu), apostantse, guanya donas de balcon, per paseigs y cantonadas.

Mantenint il-lusions passa la vida;
té una trentena d' anys, té bona mida,
y fent l' home, fá sempre ca... nalladas.

J. BARBANY.

MANIFESTOS

¿No demanavan gresca?

Pues ja hi som. Los amos de café se 'ns han sublevat.

La noticia de la seva actitud facciosa ha caygut sobre 'ls pobres contribuyents lo mateix que una bomba.

Dissapte ningú parlava d' altra cosa, ni se sentian mes exclamacions que aquestas:

—¡S' ha apujat lo café!

—¡S' ha encarit lo marrasqui!

—¡Ens aumentan lo preu del *benedictino*..!—

La gent se palpava melancólicament lo porta-monedas y després d' un exámen detingut, murmurava girant los ulls al cel:

—¡Es impossible!... ¡Si la Providencia no 'ns ajuda, lo que es la nostra bossa, ja no pot dir faba..!—

Lo primer anunci de la insurrecció cafeteresca va ser un manifest que 'ls caps de moti van disparar contra 'ls parroquians.

Comensava aixís:

AVISO AL PÚBLICO

«Los dueños de todos los cafés de primer orden, teniendo en cuenta los crecidos impuestos actuales...»

Seguian á continuació varias consideracions filosóficas, y per fi 'ns clavavan la píldora:

«Todas las consumaciones de 25 cénts. valdrán 30. Todas las de 50, costarán 60...»

De moment, varem quedar una mica ensopits. Lo cop era tan inesperat y venia en ocasió tan inoportuna que, baixant lo cap ab resignació, molts van contentarse ab respondre:

—¡Bueno! Ja que 'ns apretan d' aquesta manera, 'ns retirarem á la vida privada. Desde demá deixarem de pendre café.

Pero aviat ha vingut la reacció. Qui mes, qui menos, tothom sab tirar los seus cálculs, y entre abstenirse de pendre café y resoldre 'l conflicte sense perjudicarse la butxaca, la majoria ha optat per lo según y s' ha posat á la defensiva, donant un manifest que diu de la següent manera:

ALS MOSSOS DE CAFÉ

«Los concurrents als establiments públichs en que se serveix cafés, licors y otras cosetas, tenint en compte que avuy los diners van escassos y que las economías s' imponen si un vol arribar á fi de mes sense déficit, y veyentse ademés en la necessitat de defensarse contra l' augment que han sufrert lo café, 'l té y tots los articles similars, tenen do sentiment de participar als camarers que ab tanta amabilitat los serveixen, que desde avuy chan suprimit las propinas.»

Ja veuen si es senzilla la cosa. Sense sacrificar-nos lo mes mínim, apart del natural dolor que 'ns ocasiona lo véurens obligats á recorre á semblants midas, hem sortit del apuro y podem continuar prenent café ab la mateixa tranquilat de sempre.

Sóls se 'ns pot fer una observació, que ja 'ns han fet alguns.

—Aquesta resolució es injusta—'ns han dit:—Si 'ls amos los carregan á vostés las consumacions ¿per qué han de ferho pagar als pobres depen-

dents? ¿Quina culpa hi tenen ells en aquest encamentament?

Cap: ho confesso. Pero escoltin: ¿qué han dit los amos en lo séu manifest?

A causa de los impuestos actuales... el aumento creciente que vienen sufriendo los artículos objeto de su industria... el modo excesivo como los gravan los nuevos aranceles...

Per tot aixó 'ns pujan lo café.

Y dich jo: ¿quina culpa hi tenim nosaltres en tot aquest tinglado d' impostos, aumentos y aranzels?

Cap.

¿Per qué, donchs, ens ho volen fer pagar á nosaltres?

La qüestió no pot ser mes clara. Los amos de café fan pagar als parroquians los pecats dels governs: los parroquians, seguint lo mateix sistema, traspasan lo mort als mossos....

¿Han de ser aquests las víctimas? ¿S' avindrán á soportar ells sols las conseqüencias d' aquesta puja?

Crech que nó. Mes diré encara: 'm sembla que 'ls mossos están també en lo cas d' anar fent rodar la bola, imitant als amos y als parroquians.

¿No han donat los uns y 'ls altres un manifest?

Pues que donguin també ells lo séu, y endavant las atxas.

En lo meu concepte l' han de redactar d' aquesta manera, poch mes ó menos:

ALS AMOS DE CAFÉ

«Los camareros y mossos de café, tenint en compte que avuy tot s' encareix, desde 'l lloguer dels pisos fins á las gorras de cop de la quitxalla; pensant ademés que la supressió de las propinas acordada pels parroquians los merma extraordinariamente lo seu jornal, que si avants bastava apenas per cubrir sas necessitats ara resulta del tot insuficient, se veuen en la imprescindible obligació de demanar als amos un sou mes alt que 'l que actualment cobran, un sou que sigui capás per mantenirlos y per ajudarlos á pagar la roba negra y la camisa blanca qu' en tots los establiments se 'ls exigeix...»

Es de suposar que, davant d' un llenguatge tan respectuós y al mateix temps tan lògich, los amos s' avindrán á accedir á las justas pretensions dels dependents, seguint l' exemple dels parroquians que ab tanta benevolencia han escoltat las queixas dels amos.

¿Qué pot succehir? ¿Que aquestos donguin un altre manifest demostrant que aixó es impossible, que 'ls parroquians han de pagar 30 céntims, pero que 'ls mossos no deuen demanar mes sou?

Llavors potser surti un nou manifest escrit pel sentit comú, declarant que 'ls que están mes lluny de la rahó son los que aumentan lo preu del café... ó d' aixó que 'n diuen café, sent encara Cuba espanyola y cullintse allá tant café, tant sucre y tant rom com pot necessitarse...

Estém en la época dels manifestos y es precis que tothom *manifesti* lo que li sembli

Y en últim cas, avants que sucumbir á imposicions exageradas, sempre 'ns queda un recurs.

¿Ens tancan los cafés?

Donchs ¡al carretó!

A. MARCH.

CANSONETA.

Quant temps sense poder veure ta cara de lliri blanch y poma de pastor...

¡Ditxosos son los ulls que 't poden veure,
princesa del amor!

Quant temps sense amoixar ta cabellera de raig de sol y de madeixas d'or...

¡Ditxosos son los ulls que 't poden veure,
princesa del amor!

Quant temps sense mirar desde tas ninas lo roseret que 's bada dins ton cor...

¡Ditxosos son los ulls que 't poden veure,
princesa del amor!

Quant temps sense endolcir mas esperanças lo glop de mel de tos llabiets en flor...

¡Ditxosos son los ulls que 't poden veure,
princesa del amor!

Mes ¡oh! que avuy ja 't tinch entre mos brassos, mitj tremolant... y encesa de rubor...

¡Ditxosos son los ulls que 't poden veure,
princesa del amor!

RAMÓN MASIFERN.

Les de Torreseca

(VALENCIÀ) (1)

Uí no les coneix? Son el colmo de la *cur-sileria* valenciana.

El seu apellido es Martínez; pero elles l' han desejat per creurelo, no desprovis-tes de fonament, masa vulgar, y en son lloch han adoptat el de sa mare, que per lo vist, els pareix un poch mes aristocràtich.

Siga com vullga el cas es que tot lo mon les coneix per *les de Torreseca*, encara que millor qu' este apellido, els cuadraria el de *Torregrosa*, á jusgar per lo molt pronunciaes que tenen les curves del pit.

Perque aixó si: les de Torreseca podrán ser cur-sis, cosa que tot lo mon que les tracta reconeix; pero físicament consideraes son don jicotes que valen cuansevol cosa. La mes jiqueta se diu Casimira y li senta molt bé este nom, perque per mes

(1) Desitjosos de aumentar l'os atractius y varietat de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA 'ns hem procurat la col·laboració assídua del distingit escriptor valencià Sr. Sanmarin y Aguirre, autor del present article.

TRAJOS DE MÁSCARA

que té dos ulls com dos rellonej, com vulgarment se sol dir, es un poquet vixca. Veritat es qu' este defecte en lloch de perjudicarla la favorix; puix quant mira de reull, hu fá ab tanta gracia, que es capás de ferli perdre la xaveta al home manco enamoradis. Moreneta, ab los cabells negres y un naset de bonico y perfilat com un canonet d' or, es el verdader tipo de la dona d' Andalucia. Poseuli al cap el típich sombrero calañés y en la má la clásica canña de mansanilla, y la pendreu per ú dels modelos qu' ha inspirat á Llovera le seues se-villanes.

La major (se diu Magdalena y es el viu retrato de sa mare. Morena com ésta, ab la cara un poch picá de pigota y el nás arromangat, podria servir de modelo á cuansevol tiple espanyola pera representar ab propietat el paper de Adriana Angot. No es exageració: si á Magdalena se la vestira la blanca cofia francesa, pareixeria una sans-culotte; una d' aquelles célebres calseteres, qu' en los terribles dias de la revolució, entretenien el temps mirant tallar caps al peu de la guillotina.

El pare d' estes jóves fou cansalaer, y negociant en porchs, ab perdó siga dit, va fer una gran fortuna. No falta qui diu si la mare en sa joventut embuti llonganises y botifarras y hasta si tingué tanla en lo Trench; pero jo crech qu' aixó son parlaories de quatre males plengues envetjoses de la pobra

Professora d' esgrima

sinjora. Lo cert es qu' ella asegura á tot aquell que la vol ouir, que son marit fou comerciant en pells — ab lo cual no diu ninguna mentira—y qu' este al morir deixá á ses filles ab lo rinyó ben cubert. Siga com vullga, el cas es que mort este, donya Serapia—puix este es el seu nóm—comprá una casa en la Correjeria, atra en lo carrer de Cuart, unes cuantes fancaes de terra en la Ribera y un' alqueria en Rocafort, y el resto del capital, que no era fluix, l' empleá en accions del ferro-carril de Campo y en deixar dinés al rédit á un tant per cent escandalós.

Asegurá d' eixe modo una bonica renta, la bona senjora volgué vore satisfet un desix que databa lo menys d' en vida de son difunt, home criat al sá y al plá y enemich de vanitats tontes que á res hó conduixen: el pasar per persona de viso y tindre las millors relacions en la bóna societat de Valencia.

Y dit y fet: com una dóna á soles, per poch que s' estime, no pot anar decoros ament á totes parts, tragué les filles qu' eren ja unes polles del coleje, y acompañá d' elles se dedicá per complert á fer visites, y concurrir als teatros y demés punts que, á son juí, podia lograr alguna notorietat.

Pronte la fama de la seua riqueza volá de boca en boca y á la oloreta dels dinés,—suponent que 'ls dinés fassen olor,—totes les portes s' els obriren; els gomosos anaren darrere d' elles com les mosques acudixen á la

Dandy fi de sigle

Capritxo—Dos en un.

la mel, y al poch temps no havia en Valencia gat ni gos que no les coneguera. Havia realitat la mare els seus ensomits d'or. Desde llavors *les de Torreseca* per allà; *les de Torreseca* per así; la dixosa familia se pareix á Deu en una cosa: en qu' en totes parts se troba.

Els figons, qu' en Valencia abunden mes de lo que fora de desixar, no tardaren en compararla ab lo jolivert, que com es sabut, se encontra en tots los guisaos.

Les de Torreseca,—diuen,—se semblen al Di-xós.

—¿En qué?

—En que sempre están en lo mitx.

Pero algo costa la notorietat, y així com així, no se logra sinse inconvenients el ser persona de *viso*.

Veritat es que sinse qu' elles seu pensen, son la diverció d' allá ahon van. No basta que 'ls seus vestits estiguen fets per la millor modista de la capital, ni qu' els sombreros que porten els haja dut Garrido de Paris: com la elegancia mes qu' en la roba está en la persona que la dú, susuix que per mes que fasen sempre resulten *cursis*.

Y se comprén: perque els falta la distinció natural que naix ab la criatura, y el bon gust que sols se desprén ab lo tracte de les persones fines.

Sobre tot, en lo qu' esta familia amostra la orella es en lo tracte social, que mes qu' en los llibres, se deprén en la escola del mon. Ses filles no tant: perque al cap y al fi han estat en un coleje; pero la mare no hiá qui la escolte dos minuts sinse contindre la risa.

En Valencia, al revés de Catalunya, l' aristocracia y la clase mitxa tenen á manco parlar la llengua del pais per creurela de mal tó: de modo qu' en societat la castellana es la que impera.

Donya Serapia, que no coneix bé la llengua propia, s' ha empenyat en parlar la estranya; per lo que la seua conversació es una serie de disbarats.

La pobre sinyora quant deprén algun terme castellá que pera ella es nou, sinse concencia del seu significat, el fica en la conversació vinga ó no vinga á pé.

Una volta acompanyant á comprar peix á unes madrilenyes va saber qu' als molls en castellá s' els diuen *salmonetes*.

—¿Quina paraula mes bonica!—pensá.—La tinch que soltar en casa les de Moreno que s' alaben de parlar bé.

Y així fou.

Pera manifestar á esta familia que per la vesprá havia anat á passejar al móll, hu digué en estos termes:

—*Esta tarde he ido de paseo al salmonete.*

Un' altra vegá participant á les seues relacions

qu' eixia ab les filles pera Bunyol, ho feu d' este modo:

—*Se vamos á veranechar á Buñuelo.*

Totes les paraules valencianes les castellanisa per este istil.

Pero lo mes cómich es lo que li susuí ab un jove, tan baixet de talla, qu' els seus amichs li diuen el nano.

Li fou este presentat y ella al vorel tan jicotet no pogué manco de dirli:

—*¡Pero que baco es ostet!*

—*¡Como Baco, señora! ¡Nunca me ha gustado el vino!*—respongué sorprés el jove.

—*Quiere decir mamá*—afexi la filla major acudint en auxili de sa mare—*que es usted bajo de estatura.*

Si donya Serapia se descuida, el trata de pórch. Tot consentia en que haguera carregat l' acento sobre la o de *baco*.

Planxes per l' istil les fa, sinse ser volantiner, tots los dies per la pretenció ridicula de voler viure en un' atmósfera que no es la seua.

Pero en lo pecat dú la penitencia, perque com tinch dit, es la diversió de tot lo món. En quant á les filles, com son riques, han tengut molts de novios; pero les relacions no han durat mes de huit dies.

En les hores presents no hiá en Valencia gomós de la *figa-liufa*—com diu malament donya Serapia,—ni llejuguino coent, que no haja festejat ab elles.

Pero tots les deixen així que les tracten; no per rés mal; sino per *cursilones*.

Asó te desesperat á les jiques, que com es natural, tenen ganes de *casaca*; pero á la mare la té sense cuidao, puix com ella diu, repetint un adaje valenciá, *qui té dinés té tot adrés*, y marit no el s' ha de faltar.

Podrá ser cert; pero les filles no hu creuen així. Y hu próba, el que la major, desesperá de peixcarne ú, festeja hui en dia ab lo criat de la casa.

Per cert qu' el istiu últim la pobra jica se va tirar en Rocafort la planxa del sigle.

Al presentarli una de les de Moreno al seu novio, simpátich capitá de infanteria, Magdalena per no ser manco, li digué á la seua amigueta:

—*También yo tengo que hacerte una presentación.*

—¿Cuál?—li preguntá ésta.

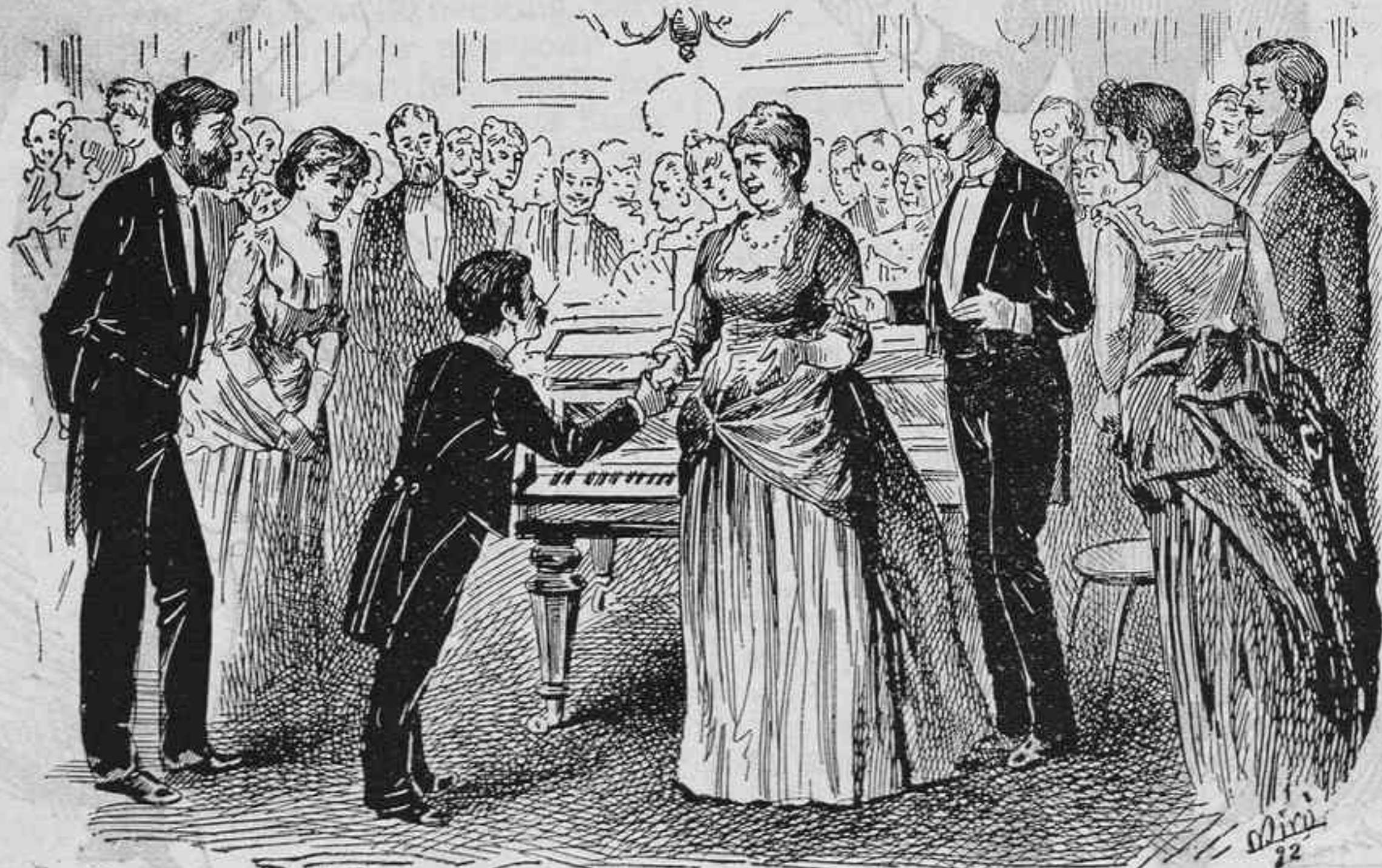
Y ella, agarrant de la má al seu criat, li respongué á s' amiga, fentli al mateix temps una cortesía:

—*Chica, tengo el gusto de presentarte á mi cochero.*

¡Histórich!

J. E. SANMARTIN Y AGUIRRE.

Madrid, 1892.

LO FÍ DEL TRACTAT

Entre las personas preocupadas ab l' assumpto del tractat ab Fransa, potser ningú ha seguit ab tant interès las negociacions y peripecias de la cosa com 'n Jordi.

Criat d' una casa de senyors, ahont está com lo peix al aigua, lo xicot va enamorar-se fa dos ó tres mesos de la cuynera dels amos, una francesa molt guapassa y reforsada, que guisa bastant bé y parla 'l catalá bastant malament.

La Carlota vá enténdrel desseguida; en Jordi comensá á fer freqüents viatjes á la cuyna y en menos de vintiquatre horas van quedar conformes.

Pero en Jordi, avants que tot, es espanyol. Ell ho diu ab encantadora senzillés.

—L' amor á la patria es primer que l' amor á la cuynera. Si 'l francesos ens fan alguna *perreria*, diré á la Carlota que 's busqui socio.—

Durant los últims dias de Janer, mentres Fransa y Espanya crusavan las darreras proposicions ¡si n' estava de frenétich lo pobre criat!...

—¡Jordi!—li cridava 'l séu amo:—¡Jordi! vingui... ¿Que está fent, que tarda tant á compareixe?

—Res... espolsava...—

Al cap d' un quart:

—¡Jordi!... ¡Jooordi!... ¿cóm es que no ha vingut desseguida? ¿que feya ara?

—Estava fregant...—

Tot era mentida: ni fregava, ni espolsava... ni 's cuydava de res més que de repassar los diaris, enterantse del curs de las postreras negociacions.

Per fi, ha vingut lo fracás total. Lo tractat entre Espanya y Fransa ha quedat desfet y rompudas, naturalment, totas las relacions mercantils entre 'ls dos pobles.

En Jordi llegeix ab profunda atenció 'l telegrama que dona compte de la infausta noticia, medita un rato, 's posa sobre sí... y s' encamina resoltament á la cuyna.

La sólida francesa obra 'ls brassos en actitud carinyosa; pero 'l criat retrocédeix un pas ab ademán trágich, y exclama solemnemente:

—Carlota... fésme el favor de no mirarme més la cara; ó si acás me la miras, que siga cóm á company de servey, nó cóm á xicot.

—¡Y arrra!—fa ella, deixant una espumadora sobre 'ls fogons, y girantse verdaderament sorpresa:—¿qué vols dir, Jordi?

—Vull dir, que desde aquest instant ja no ets la méva xicota,

—¿Perrro perrqué?

—Perqué Fransa retxasa 'ls articles espanyols y romp los tractats establerts. Tot bon espanyol está donchs, obligat á pagar á Fransa ab la mateixa moneda, retxassant desde ara 'ls articles francesos. Tú ets francesa; per lo tant..

—Per lo tant—interromp ella rihent—per lo tant ets un tarrumba de marrrea major.

—¡Y aixó!... ¿En qué 't fundas?

—En que 'ls articles d' amor están exceptuats d' aquestas combinacions, y en que, fins suposant que no fos aixís, queda semprrre 'l drrret de fer convenis especials...—

En Jordi 's defensa, tornant á parlar de la patria y de la dignitat nacional; pero la Carlota presenta tan bé la qüestió, que després d' un rato de polémica, arriban altra vegada á enténdres.

No firman precisament un tractat, sino un *mo-*

du vivendi, en virtut del qual en Jordi, sense pago de drets, entra y surt tant cóm vol...

A la cuyna, per *supuesto*.

MATÍAS BONAFÉ.

EQUIVOCACIÓ DE SEXO

Es lo senyó Antón un home que sempre diu:—Lo jovent es pels vicis y la broma; després vé l' enteniment.— Lo seu fill, qu' es un tronera, penséu si n' hi vé de bé... per xó hi té tanta fal-lera, porque 'l pare aixís n' hi té.

D' aquest modo anant las cosas, tan bé verdas com maduras, lo noy no mes veu que rosas: son pare... cop de facturas!

Un dia que plé d' apuros va trobarse 'l tal *corrido*, demaná al pare vint duros... ¡no t' dich rés d' aquest pedido!

Sabater, sombreré y sastre, (li va dir), me van buscant...— y son pare.—Té, pillastre; pagalshi, vés, ¿qué dirán?—

D' aixó deu fer uns dos mesos y avuy m' han dit ab fermesa... que 'ls vint duros pels *inglesos* van servir per una *inglesa*.

MAYET.

PRINCIPAL

Dintre del género, la *troupe* inglesa que treballa al *Principal* pot bén anar, si bé hém de dir la veritat: una funció entera de *pantomima* y extravagancias ha de adoleixer forsosament de alguna monotonia.

A Londres estich segur que produheixen mes efecte qu' en aquesta terra nostra merid onal, tan plena de vivésa, ahont no tenim necessitat d' espectacles especials per condormir lo *spleen*, per la senzilla rahó de que aquí lo *spleen* no es apenas conegut.

Vels'hi aquí explicat lo motiu de que la *pantomima* inglesa no haja obtingut á Barcelona l' èxit qu' era de desitjar. De totas maneras constituheix una curiositat digna de ser coneguda.

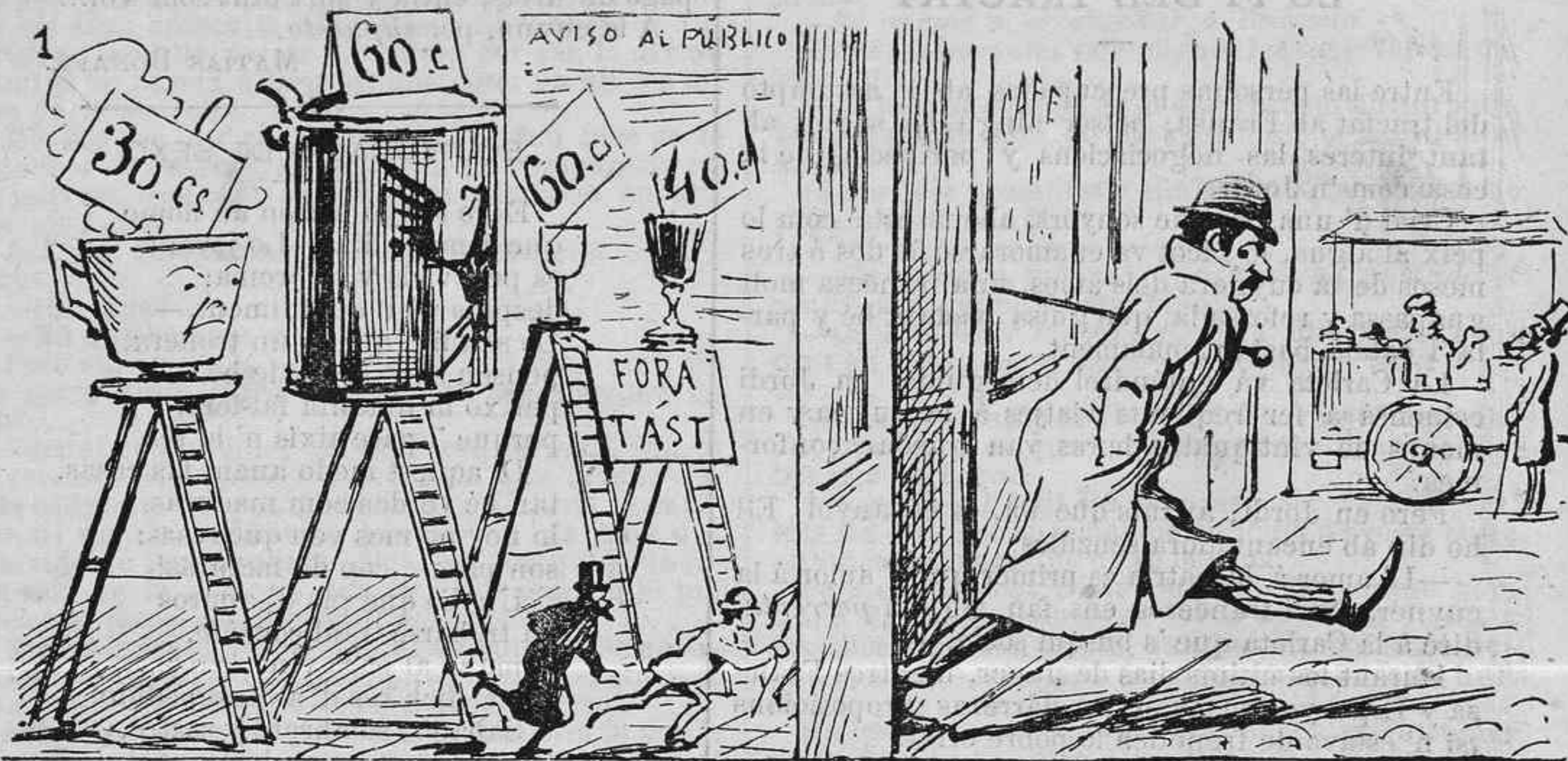
LICEO

Tothom deya lo mateix.

¡Malaguanyat ball!... Se referian al *Excelsior* que ha sigut posat ab verdadera brillantés per lo que respecta al vestuari, al atrés, al personal y sobre tot á la llum eléctrica. Lo únich que no pot anar es lo decorat. ¡Quina pobresa, quina mesquindat y quin mal gust!...

Preten la empresa que ha sigut enganyada pél pintor italiá que quedá encarregat de las decoracions y fins anuncia que procederá en contra d' ell davant dels tribunals de justicia. Menos mal si aquesta resolució de la empresa contribuheix á millorar un espectacle que tants diners li costa.

LA PUJA DEL CAFÉ. EFECTES Y RESULTATS

Totas las consumacions se'pujan de 5 ó 10 céntims —¿Més preu y fora tats?... Cap al carretó falta gent

—Com que avuy es l'últim dia de la baratura, n' volém pendre per tota la semana. Ultima hora del 31 de janer — Trista despedida de parroquians y dependents.

—¡Aqui, senyors! ¡Aqui que no s' apujal Vajin venint, que per tothom n' hi haurá. Y en tant, als pobres cafés, badallant, sense fer res.

—¡Vosté, D. Maurici, tan carregal! —Si, senyora: son las andróminas per ferme el café jo mateix.

¡Quina gresca 'ls llauners y las llauneras veyent que venen tantas cafeteras!

—Ben mirat, sent com som al hivern, encara m' han fet un favor obligantme á pèndrel á casa.

—Mira, ab deu céntims, en prenem tota la familia y no hem d' aná á fanguejar pel carré.

Y aquets pobres infelissos ab aquesta sarracina,

es molt possible que perdin lo jornal... y la propina.

Prescindint, donchs, de las decoracions, aislant-se d' ellas, lo ball *Excelsior* produheix un efecte brillantíssim ab sas hermosas combinacions, ab la gran massa de personal que hi pren part y ab aquell floret de bailarinas, que se'n enduhen las miradas de tots los amants de las bonas formas.

La llum eléctrica la primera nit enlluhernava, qu' es com si diguessim pecava per excés. També sigué de notar que no totas las combinacions sortissen bèn ajustadas; pero aquets defectes s' han corretjit en las representacions successivas, y 'l públich del Liceo que com sab tothom es molt llaminer d' espectacles escénichs, ompla cada nit lo *Gran Teatro del Liceo*.

CIRCO

Continua la mateixa menja. Es á dir continua representant las sarsuelas del repertori y canviant de títol cada dia.

Actualment está preparant la representació de *La Bruja*.

ROMEA

A benefici del Sr. Franqueza s' estrená dillúns la comedia en un acte de D. Conrat Roure, titulada *De tévas á mévas ó 'l quarto dels mals endressos*. Es una producció escrita exclussivament per homes.

Dos Tenorios que fugint de la persecució de un coronel, s' amagan al quarto dels mals endressos, donan lloch á una serie d' escenas divertidas, que 'l públich acull ab sas riallas.

De manera que 'l Sr. Roure ha lograt plenament lo que 's proposava.

TIVOLI

Vivim encare en plé *Pais de la Olla*, y es probable que continuém durant molt temps domiciliats en aquest afortunat pais. Afortunat per l' empresa y pèl seu autor, lo Sr. Coll y Britapaja.

NOVEDATS

Res de nou enterament.

S' activan los preparatius pera posar en escena 'l drama d' espectacle *La Sirena*, original del senyor Pin y Soler.

Lo Sr. Tutau, felisment restablert del contratemps que experimentá á últims de Desembre, ha tornat á encarregar-se de la direcció escénica de aquest teatro.

CATALUNYA

Una obra posada en música pel mestre Chapi crida sempre l' atenció del públich.

No es, donchs, gens extrany que l' *Eldorado* s' omplís de gom á gom lo dia del estreno de *El fantasma de los aires*, producció inspirada en una novela de Julio Verne y escrita *nada menos* que per tres ingenis, rahó á la qual deuen atribuirse induptablement las incongruencies y la falta de claretat que 's notan en lo seu desarrollo.

En cambi la música, ab tot y remontarse á alguns anys enrera, revela la experta mà del autor de *La Bruja*, sobresortint entre las distintas pessas, un duo corejat del segon quadro del acte primer, un coro de mariners dels acte segon y un intermedí sinfónich molt elegant y delicat.

L' atractiu principal de la representació lo constituheix l' aparato escénich. Las decoracions, degudas al pintor de Madrit Sr. Fernández, produheixen molt efecte, en especial las que representan lo port de Portsmouth, la vista de Nova York, lo club aéreo y 'l pati de una ferreria.

En l' execució sobresortiren los Srs. Cerbon y Palmada, que representan dos tipos cómichs, los quals, com de costum, se'n emportaren los aplausos del públich.

En resúm: *El fantasma de las aires*, sense ser una cosa del altre mon, per la inteligencia ab que ha sigut posada en escena, es una producció que la creyém destinada á figurar molt temps en lo cartell y á proporcionar bons rendiments á la empresa de aquell afortunat teatro.

—*Que es lo que queríamos demostrar*,—dirá induptablement lo Sr. Molas y Casas.

N. N. N.

L' EGOISME D' UN SOLTER

—Deu te quart, Pep, ¿com ho pasas?

—*Hola amigo!* Jo molt bé.

¿Y tú? sembla que 't conservas Rodanxó com al hivern.

—Per ara no puch queixarme, Tothom diu que poso greix Y m' estranya que m' engreixi Ab la calor que está fent.

Mes deixém aquests romansos Que no tenen interés,

Y anem drets cap al assumpto Que m' ha portat.—¿Qué potser

Vols parlarme del encárrech

Que fa temps te vareig fer

De buscarme una xicota

Que tingués forsa d' aquests

Per casarm'hi?—*Endavinatta*

Per 'xó vinch precisament.

Vinch per dirte que la noya

Que anhelavas ja la tens.

Es alteta, bastant maca,

Recatada, de molt pés...

—*Oh*, es que jo no la vull grossa!

Y segons dius... —*Qu' ets beneyt!*

De molt pés, vull dir sensata,

Reposada, que té seny

Y ademés, noy, te una bossa...

¿Quina bossa, valgam Deu!

Sé que té trenta mil duros

¿Qué m' hi dius?

—*Requetebien!*

—Ademés y aixó no es broma, També sé que us avindrèu.

—¿Es á dir que ja m' accepta

Per marit?—Naturalment

Jo ja he preparat la cosa

De manera que marxés...

—Gracias, noy, molt t' ho agraeixo

Y ab lo temps t' ho pagaré.

Pero avants d' entusiasmar-me

Vull que 'm diguis formalment

Si es vritat que té tants quartos

Com has dit.—Vaya si 'ls té.

—¿No podria sé' una bola

Que anés fent correr la gent

Mes ó menos informada,

Y al final no tingués res?

—No t' alarmis ni t' amohinis;

Quant t' ho dich es perque ho sé.

La riquesa de la noya

Jo l' he vista. ¿T puch dir més?

—Aixis, donchs, ja pots contarme

Las hisendas qu' ella té,

En quin punt, lo que rendeixen

Anualment y... —*Cá, barret!*

No son fincas lo que te ella

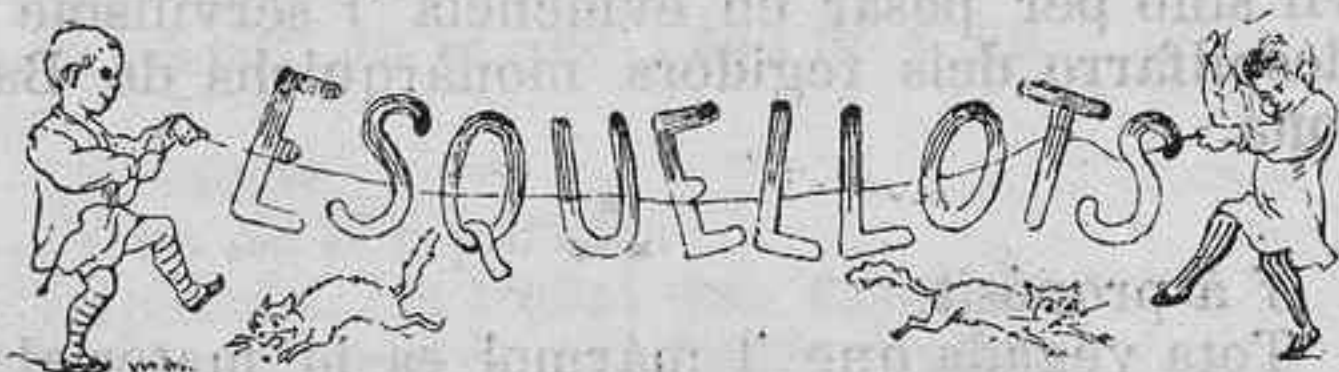
Lo que té son molts paquets

de bitllets del Banch d' Espanya

De tamanyos diferents

—¡Vaya un modo d' enganyarme!
 —Ara si que no t' entench.
 ¿Que tal volta encare duptas
 De 'l que 't dich?—¡Ves, home, ves!
 ¿No m' has dit qu' era tan rica?
 —Y ho sostinch—Pro ¿no comprens
 Que si tota sa riquesa
 Consisteix en los bitllets,
 No pot ser gens duradera,
 Y d' aquí que 'l casament
 Se faria, no valdrian
 Quatre quartos tals papers?
 —¡Malvinatje! No hi pensava
 Jo ab aixó. Be prou que ho veig
 ¡Quina planxa! Noy, dispensam,
 Tens rahó.—Con que ¡ja ho veus
 Quin negoci que faria
 Si ab aquesta m' enredés!
 Quan me 'n busquis alguna altra
 De calés, lo qu' has de fer
 Es que 'ls tingui que li trinquin.
 L' efectiu, ja ho sabs, may pert.
 Y si aixís una me 'n portas,
 Sens rezel m' hi casaré,
 Baldament siga mes lletja
 Que... la dona que tú tens.

J. F. GAVIRES.

La enérgica moció que va fer lo Sr. Laporta á l' Ajuntament respecte als fueros del enginyer del Port oposantse á que 's construhís una font per servey dels vehins del Passeig Nacional de la Barceloneta, va donar resultats immediats.

L' arcalde va pendre de bonas á primeras un acort energich.

—¿Volen matar de set als vehins del barri maritim? Donchs que 's quedin sense aygua 'ls barcos del Port.

Y dit y fet: donant volta á la clau de l' aygua, las fonts de la Riba van quedar-se en sech.

Desde aquell punt l' enginyé va corre, va conferenciar, va prestarse á no entorpir los projectes del Ajuntament.

¡Cosa més extranya!... Precisament quan no va tenir aygua á las fonts de la Riba, es quan va trobar-se ab l' aygua al coll.

Y va passar per tot. Y no sols va consentir en que 's construhís una font pels vehins en lo Passeig Nacional, sino ademés en que se 'n construhissen dugas.

¡Gran victoria per l' arcalde!

Pero, en concepte méu, havia de ferse encare alguna cosa més.

Entre las dugas fonts havia de construhirse un sortidor y ferhi ballar l' ou.

Y com un símbol expressiu, no hauria sigut mal que l' ou del sortidor hagués sigut... d' avestrús.

L' altre dia un subjecte se presenta á una argenteria instalada á la entrada de una casa demanant á la mestressa que li permeti examinar un anell de brillants que hi ha al aparador.

Quan lo té se l' emproba: quan lo porta ficat al

dit se 'l mira una estona; y després que se l' ha mirat, gira quá, dóna la bona nit y toca pipa.

Los crits de «¡Lladres!» donats per la mestressa de l' argenteria, resultan inútils: l' home de l' anell va confondre entre la multitud y va desapareixer.

Ell á lo menos podrá dir que aquella alhaja li ha vingut com l' anell al dit.

De aquí en avant ja sabém com ho hem de fer. De tot lo que succeheix se 'n ha de donar la culpa al rompiment del tractat de comers ab Fransa. ¿Puja 'l pá? Lo rompiment del tractat de comers ab Fransa 'n té la culpa.

¿Aumenta 'l preu de la gallina? ¡Está clar, si s' ha romput lo tractat de comers ab Fransa!...

¿Tenim un atach de mal de cap? ¡No s' hagués romput lo tractat de comers ab Fransa!... Ab la ruptura de aquest tractat ¿qui no s' amohina?..

Fins los cafeters dels cafés de primer ordre han trobat ab aquesta excusa un motiu pera pujar de cinch céntims lo preu de las consumacions.

*

* *

—Pero, senyor méu,—vaig preguntar al amo de un de aquests establiments—¿per ventura 'l café 'ns vé de Fransa?

A lo qual me va respondre ab molta flemma:

—Lo café, no, senyor, lo que vé de Fransa es la xicoira.

O com si diguessim: la matrícula.

*

* *

De todas maneras la ruptura del tractat ab Fransa es lo motiu que invocan los cafeters per l' augment aludit.

Y 'ls mossos que cobravan una que altra propineta, exclaman:

—La ditxosa ruptura se 'ns n' ha emportat las anguilas.

Y 'ls parroquiáns que han prés la resolució de ferse 'l café á casa, diuhen:

—A nosaltres la ruptura del tractat, ens ha produhit la ruptura de l' afició á anar al café á gastar los trenta céntims.

*

* *

Un cafeter castellá deya:

—Todo por un maldito perro chico. Nunca hubiera dicho que en Cataluña los perros chicos ladraran tanto!...

Aquella torre única que quedava de la Exposició Universal comensará á derribarse un de aquests días, en vista de que la Colombófila espanyola no troba medi de aprofitarla.

Fet que porta á la memoria los célebres versos del poeta:

«Estas torres que orgullo al aire fueron,
 á su gran pesadumbre se rindieron.»

*

* *

¡Trista sort la de las torres de la que siguié Exposició Universal de 1888!

Quatre anys després de aquell universal certamen, en lo qual s' invertiren tants milións, ha quedat en evidencia que la indicada torre no servia per res.

Ni per donar alberch als volátiles de una societad de colomistas.

Un acomodador del Circo, l' altre dia després de renyar á un concurrent perque enrahonava, va indicarli que si sortia al corredor li explicaria de un altre modo.

Y tal dit tal fet: al tenirlo al corredor, va arriar-li un jaco de cops de punys.

Poca gent que va á aquell teatro, no cal sino que 'ls acomodadors los tractin ab tant mimo!...

Es á dir: los que aixís obran, més aviat que acomodadors son *incomodadors*.

M' encarrega 'l director de *La Campana de Gracia* li dispensi 'l favor de participarlos que la senmana pròxima donará á llum un de sos números extraordinaris habituals.

Cumpleixo ab molt gust l' encàrrech, y afegeixo pèl méu compte, perque aixís me consta, qu' en lo citat número hi figurará una versió nova molt interessant, sobre un fet ocorregut dos anys enrera, y que va cridar extraordinariament l' atenció de tot lo món.

L' anar á pendre banys al Astillero, segons diuhen, s' acabarà aquest any.

Sembla que 'l govern ha disposat qu' en aquell siti s' hi construïxi una bateria, la qual impedirà que pugua haverhi 'ls corresponents establiments balnearis.

Pero escoltin: ¿no podria conciliar-se tot? ¿No podria fer-se de manera que la bateria servis sols en temps de guerra, utilisant-se en temps de pau las barracas, com de costúm?

Pèl cas bastaria cambiar los canóns ab grans xaringas per donar dutxas als banyistas.

Y al declararse la guerra no hi hauria que fer més que tornar á sustituhir las xaringas ab canóns.

Llegeixo:

«Ha caigut una gran nevada á Constantina (Argelia.)»

Está vist: l' hivern segueix la moda dels inglesos richs: en quant arriban los dias curts, se 'n va á passarlos á las estacions templadas.

Com que per lo que 's veu tot se trastoca, si l' hivern continua tenint aquests capritxos, los fredichs no tindrán més remey que anarse'n á passar-jo al Polo Nort.

Cridan molt l' atenció Mr. Kreps y la séva filla que actualment treballan al *Eden Concert*, distingint-se ab lo séu experiment de *doble vista*.

La filla de Mr. Kreps, tapada d' ulls y girada d' esquena endavina 'ls objectes, encare que may los haja vist, que qualsevol dels espectadors té á las sévas máns; y no sols endavina 'ls objectes, sino l' hora y 'l minut que senyalan los rellotjes y la suma total que donan algunas xifras.

Un espectador admirat, deya aquest dia:

—¡Per mi 'ls que fan aixó tenen un ull al darrera!

L' *Aranya negra* al últim ha deixat l' incògnit.

Avuy tothom sab de lo que 's tracta.

L' *Aranya negra* será una novela, destinada á combatre 'l jesuitisme.

L' editor de l' obra corre no obstant un gran perill. Lo perill de que las aranyas lo demandin de injurias per havel's hi inferit l' ofensa de compararlas ab los jesuitas.

La escena en una sabateria del carrer de la Unió.

Se presenta un subjecte molt bén vestit y ab una hermosa capa, nova y flamant, penjada á las espatllas: demana unas botinas, se las emproba, pega cop de taló á terra y surt al carrer en actitud de fugir.

Lo sabater li corra al darrera, logrant agafarlo per la capa.

Resultat: l' home de las botinas va fugir; y 'l sabater va trobar-se, sino ab lo preu d' ellas, ab una magnífica capa.

Y 'l sabater deya tot satisfet:

—Per mi ja poden escapar tots los que necessitin botinas y no tinguin diners per pagarlas, si lo que deixa 'l que escapa *es capa*.

L' hospital de Santa Creu está plé de gom á gom.

Arriban los malalts á la porta, y moltas vegadas se n' han de tornar per falta de llits.

Fa poch dias una pobra dona va trobar-se en aquest cas, y vivament afectada y plena de desesperació, va suicidarse.

Aixó passa á Barcelona.

* *

Un fet tan dolorós inspira á las autoritats lo deber ineludible de pendre midas urgents per evitar la séva repetició.

Es vergonyós que 'ls malalts pobres, no trobin la deguda assistencia en lo séu afflictiu estat.

Y aixó quan s' están gastant milions en lo Real Palau del Parch de la Ciutatela que no ha de servir sino per posar en evidencia 'l servilisme y 'l despilfarro dels regidors monárquichs de Barcelona.

* *

Y á propòsit.

Tota vegada que 'l marmol es lo material que més abunda en aquella construcció, no sería mal perpetuar l' actual estat de Barcelona per medi de una gran lápida colocada en la testera del saló de honor y concebuda en los següents termes:

«En l' any MLCCCXCII, mentres se construhia aquest suntuós edifici, los pobres malalts no podian ser admesos en l' hospital de Santa Creu per falta de llits. Quedi de aquests sentiments humanitaris y de las arreladas conviccions monárquicas dels edils barcelonesos, aquesta eterna memoria.»

Una lápida per l' estil demostraria á lo menos que 'ls homes tenen lo valor de las sévas conviccions.

Tenim una verdadera satisfacció en participarlos que nostre amich lo primer actor, senyor Tutau, curada ja la fractura que senmanas enrera va sufrir en un peu, ha tornat á encarregarse de la direcció de la companyia de *Novedats*.

* *

Y á propòsit d' aquest assumpto.

Un... periódich que corra per aquí, anuncia—ja han vist ab quan poch fonament—que 'l senyor Tutau ha quedat inutilisat pel treball artístich á que s' ha dedicat tota sa vida.

Y á continuació anyadeix:

Lo sentimos por él, aunque...

Pero, nó; no volém dirho, perque apart de que la reputació y 'ls mérits artístichs del senyor Tutau están molt per sobre de certas tonterias, hi ha *gracias* tan detestables que no mereixen l' honor de la contestació.

Sols dirém al pobre autor d' aquella *humorada*—siga qui siga—que ja podria contentarse ab valguer com á escriptor la millonéssima part de lo que 'l senyor Tutau val com á actor y director d' escena.

Un bisbe molt *catalá*, tenia l' antesala plena d' eclesiástichs qu' esperavan audiència, un dia que anava molt depressa, per sortir á passeig ab un seu amich.

—Veurás—va dirli—com ab menos de un quart despatxo á tothom.

Y en efecte: en menos de un quart va quedar terminada l' audiència.

Assombrat l' amich del bisbe de aquell sistema tan expeditiu, va dirli 'l bisbe qu' era com he dit avants molt *catalá*:

—Com que sempre venen á demanar lo mateix, ja hi tinch la má trencada.

—¿Y qué demanan?—va preguntar l' amich.

—Res: los que tenen una rectoria pobra que 'ls trasladi á una de vila; y 'ls que tenen vila que 'ls nombri vicaris y coadjutors. Es á dir: los uns demanan per fugir de fam y 'ls altres per fugir de feyna.

CUENTOS

Entre un pare de familia y un seu amich:

—Vaja—li diu aquest últim—lo felicito de tot cor. Ja sé que 'l seu fill s' ha casat.

—En efecte.

—¿Y ha fet bon partit?

—Expléndit. Ha trobat una nena de 100.000 duros de dot... y ademés guapa, ben educada, molt artista... en fi, un verdader tresor. Lo meu fill n' estava tan enamorat que jo crech que s' hi hauria casat encare que no hagués tingut mes que 90.000 duros.

Un periodista d' edat assisteix á un convit que dona una aristocrática dama.

Mentres menja un *Chateaubriand* fa una mueca, seguida de un suspir.

—¿Qué ha sigut?—li pregunta la senyora de la casa.

—Res, senyora—respon ja mes tranquil—al menjar la carn m' hi empassat una dent, sense adonarme'n.

A la semana següent se dona un nou convit. Hi assisteix també 'l periodista, y observantli la senyora la boca ab molta detenció, li diu:

—Vaja, ja veig que ha reemplaçat la dent aquella.

—No ho cregui, senyora—respon lo periodista—es la mateixa!

Dos xixaretlos disputan acaloradament.

De las increpacions passen als insults, fins que un dels dos, ple de fieresa, entrega una tarjeta al seu rival, dihentli:

—Demá estaré á casa tot lo dia.

Y l' altre ab mes fieresa que ell, prenent la tarjeta, diu:

—Donchs jo també.

Un polisson deté á un perdís.

Al ser conduhit á la prevenció protesta ab la major energia, declarant ilegal la seva captura.

—¿Y per qué es ilegal?—pregunta 'l comissari.

LO DEL DÍA

—¿Qué no ho sab, Magina? S' ha pujat la terra d' escudellas.

—¿Y aixó?

—Per mor del tractat de Fransa.

—¡Ay Verge Santissima! ¡Digui donchs que aquest tractat será la *pardissió* dels pobres!

—Per violació de domicili.

—Com s' enten. ¿No l' han agafat al carrer?

—Per aixó mateix: al carrer visch, menjo y dormo; 'l carrer es lo meu domicili.

Una criada se fa escriure per un memorialista una carta destinada al seu xicot.

Al terminar la seva feyna lo memorialista diu:

—Esperis una mica, que ara hi posarém los punts y las comas.

—No, ca,—respon la criada prenent la carta—ja se 'ls hi posará ell mateix.... Ell ray ja 'n sab de aixó.... ¡Es sargento!

Un oficial del exércit havia sigut condecorat ab la creu del Mérit militar, favor que per cert no esperava. Y volent donar gracias á Deu per la recompensa rebuda, y entrant en una iglesia s' ajonollá davant de un Sant Cristo, dihent:

—Gracias, Senyor, per la creu, gracias ab tota l' ánima; pero la veritat es que ni vos ni jo l' hem merescuda.

Una pentinadora diu á una seva parroquiana:

—¡Ay! miri, senyora... ¡un cabell blanc!
La senyora tota trasmudada:
—¿Vol dir, Roseta?... ¿M' ha sortit á mi ó al
anyadit?

La mamá de una nena aficionada al cant entra
á un magatzém de música.

—Desitjaria—diu—una romansa nova y de gran
efecte.

—Aquí la té.

—¿Quán val?

—Una pesseta.

—Dispensi, per la meva filla no serveix.

—¿Per qué, senyora?

Ella molt entonada:

—Ha d' entendre que la meva filla no canta sino
romansas de tres pessetas per amunt.

Lo día de Nadal un amich regala un caixó de ci-
garros á un altre amich, del qual n' ha rebut al-
gúns obsequis.

Dos ó tres días després lo troba, mentres estava
xuclant desafortadament un d' aquells puros *im-*
purs, que havent nascut á Hamburgo passen per
ser fills de l' Habana.

—¿Son de aquells que vaig enviarte?—li pre-
gunta.

—De aquells mateixos.

—¿Y qué tal? ¿Son bons?

—¿Qué vols que 't digui! 'M sembla que son mi-
llors per regalarlos que per fumar-se'ls un mateix.

MOSSO DE REDACCIÓ

Fot. Nadar.—Paris.

Si en la nostra redacció
n' hi hagués un aixís, femella
¡fora un gust ser redactò
de LA ESQUELLA!

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.

- 1.ª XARADA 1.ª—*Cà-ta-ri-na*.
- 2.ª ID 2.ª—*Pastora*.
- 3.ª ENDEVINALLA.—*Macari*.
- 4.ª ANAGRAMA.—*Jayo—Joya*.
- 5.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La rondalla del infern*.
- 6.ª CREU DE PARAULAS.—S I
A S
S A B A T A
I S A B E L
T E
A L
- 7.ª LOGOGRÍFICH NUMÉRICH.—*Vilavert*.
- 8.ª GEROGLÍFICH.—*Per trastos vells als Encants*.

XARADAS

I

Llegia jo *La Campana*
un diumenje al demati,

GÉNERO PARISIEN

Fot. Nadar.—Paris.

Apesar de la ruptura
del tractat, tenim entés
que aquests *articles* francesos
entraran sens pagar res.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona.—Correu-Apartat, Número 2.

QUINTA EDICIÓN
(acaba de publicarse)

LGO

por
JOAQUÍN M.^A BARTRINA

ilustrado por
JOSÉ LUÍS PELLICER

Un tomo en 8.º esmeradamente impreso. — Ptas. **3**

OBRA NUEVA

HISTORIETAS

Colección de graciosos dibujos de **ANGEL PONS** Un tomo en octavo Ptas. **3'50**

NOVEDADES

EMILIO ZOLA

LAS VELADAS DE MEDAN

Un tomo en octavo. — Ptas. **3**

RAMÓN D. PERÉS

A DOS VIENTOS

(Criticas y Semblanzas)

Literatura castellana Literatura catalana

Un tomo en octavo. — Ptas. **3**

MENUUDENCIAS

Pel pare **A. MARCH**, de la Companyia de La Esquella de la Torratxa

Preu: **DOS** ralets Ab dibuixos de Mossen **MANEL MOLINÉ** Preu: **DOS** ralets

FREDERICH SOLER (Serafi Pitarra)

CUENTOS DE LA VORA DEL FOCH

Ilustrats per **M. Moliné**

Preu: **2** pessetas

CUENTOS DEL AVI

Ilustrats per **M. Moliné**

Preu: **2** pessetas

NITS DE LLUNA

Per **FREDERICH SOLER** (Serafi Pitarra)

Ilustrat per **J. LLUIS PELLICER** y ab un prólech de **V. ALMIRALL**

Preu: **2** Ptas. ◆ Preu: **2** Ptas.

NOTA. — Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mutuo, ó bé en sellos de franqueig, al editor Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá a volta de correu franca de port. No responém d'extravios, no remetent además 3 rals pèl certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

quan passá 'l rector del poble
y 'm digué:—¿Qué fas aquí?
—¿Que no hu veu que faig?... Llegeixo.
—¿Qué llegeixes?

La Campana.

—No la llegeixis fill meu
que la lley cristiana ho mana.
—Donchs vegi, jo no hu vull fer
perque aixó tot son camamas,
cosas que vostés s' inventan
pera lligarnos las camas.

—Si 't torno senti ' di ' aixó....
te clavo una *tres-segona*
—¿Qui?... ¿Vosté?

—¡Jol!

—¡Ca ha de fer!

si no ho fa ja no es persona.

—Te deixo per compassió,
pro t' esqueixo *La Campana*.

—¡Ah?... ¿si?... ¿Vosté ha fet aixó?

—Encar n' he fet poch.... pavana.

—Donchs jo li esqueixo la *tot*,
y si 'm busca mes querella
l' hi arrancaré los cabells
y hasta 'ls pels de *hu-dos* la xella
—¡Indecent!....

—Be.... ja n' hi ha prou....

callém.... Y ab tranquilitat
me deixá, ó be del contrari
aném á teni ' estufat.

—Tens sort....

—De res.... ¡vaya, vaya!....

pleguém ó sino me 'n vaig,
y un altre dia no torni
á posarm' cap mes empaig.

.....
Desde eix dia el rector
m' ha fet sempre mala cara,
jo l' hi he anat donant llarch fil,
y li donch molt llarch encare.

MINAIX.

II

Ma *primera* es musical,
part del cos *humá*, *segona*:
en las *tot* hi ha mineral.
Apa, rumia una estona.

UN ENCATALANAT.

ENDAVINALLA

Visch dintre y fora del aygua,
tinch un gra que no 'm fa mal,
formo també 'l nom de un home
y só un petit animal.

Per lo tant, lector carissim,
si no 'm pots endavinar
ab tans datos com te dono,
creume á mi, ja 't pots desar

P. CABALLERÍA.

ANAGRAMA

En una *tot* del vapor *Lulio*
un camarer molt *total*
digué á la filla de 'n Julio:
—Vull regalarte un didal.

D. BARTRINA C.

LOGOGRÍFICH NUMÉRICH

- 2.—Vocal.
- 3 5.—Nota musical.
- 3 2 4.—Moneda.
- 4 4 5 6.—Liquit.
- 5 7 6 5 4.—Joguina.
- 1 2 3 3 5 3.—En las poblacions.
- 1 2 3 4 5 6 7.—Nom d' home (diminutiu)
- 7 2 4 5 6 2.—En las casas.
- 6 5 3 3 2.—Part del globo.
- 3 2 6 2.—Animal.
- 6 5 3.—Riu.
- 4 2.—Nota musical.
- 6.—Consonant.

C. SARERRAC.

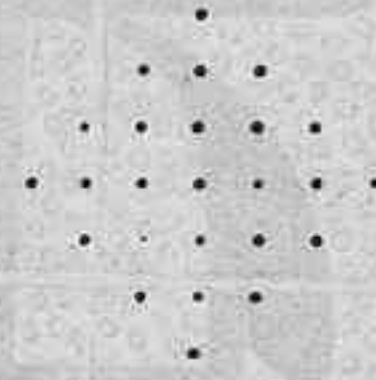
TRENCA CLOSCAS

LOLA ARDEL
ARTÉS

Formar ab aquestas lletras, degudament combi-
nadas, lo titul de una sarsuela catalana.

J. MATAS RULL.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.
—Segona: peix.—Tercera: carrer de Barcelona.—
Quarta: població catalana.—Quinta: los volátils ne
lenen.—Sexta: nom de dona.—Séptima: vocal.

PAU MORO.

GEROGLÍFICH

×
M A R I N A D A

3

••

S u c c i

I A | O S

L 0 0 0

J u l i o l

3

J. CASADEVALL MULLERAS.

ESTRANYESAS

En la colecció zoológica
que l' Ajuntament vol fè,
aquets dos exemplars rars ¡
¿que no hi anirían bè?

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto, 63